

‘Melk-maatschappijen’ in Noord-Amerika.

Het is nog geen twee jaar geleden, toen er in geheel Oostenrijk nog geen enkele melk- of **kaasvereniging** was, trots de talrijke voorbeelden in Zwitserland en Allgau, welke schitterende resultaten tot navolging aanspoorden. Thans is dat anders geworden. Vorarlberg, Tyrol en Salzburg schijnen te wedijveren om het grootste getal van die associaties; ook in Karinthië, Stiermarken en Boven-Oostenrijk begint de lust daarvoor aan te wakkeren, en het is verwonderlijk dat de veehouders der vlakke, die - niet in de nabijheid der steden - moeite hebben, hunne melkproductie goed om te zetten, niet reeds lang dit middel aangegrepen hebben, om met vereende krachten te bereiken, wat ieder op zich zelf hoogst bezwaarlijk of in het geheel niet gelukt.

Het is toch eene groote dwaling, wanneer men meent, dat kaasmaatschappijen niet passen voor vlakke landen, maar slechts voor bergstreken, alleen om die reden, dat ze zich daar het eerst gevormd hebben. Dat zij ook voor vlakke landen zeer geschikt zijn, bewijst het voorbeeld van Noord-Amerika. Daar is tegenwoordig de „**melkbeweging**” het gesprek van den dag en het meest belang inboezemend onderzoek der landbewoners. Overal worden „**melken kaas-factorijen**” opgericht; deze beginnen de markt te veroveren, en het zal niet lang meer duren, of het komt geen enkelen boer daar meer in den zin om de „eenzame melkboer” te spelen.

Want de practische Amerikaan ziet, met zijn gezond, in de levensschool gerijpt verstand, het nut dezer vereeniging van werkkraft en besparing van tijd en materiaal veel spoediger en grondiger in, dan vele onhulpzame boeren in Europa, die niet rekenen kunnen en begrijpen dat tijd geld is.”

De invoering der **kaas-geenootschappen** dagteekent in Amerika van het jaar 1848; hun grondslag waren de zoogenaamde „Curd Factories” in den staat Ohio: de kaasfabrieken, welke met de melkboeren leverantie-contracten sloten voor curd (kaasstof) en deze tot kaas verwerkten. (Soortgelijke fabriek bestond vroeger ook in Saksen en deed goede zaken.) Daar echter de geleverde stof zeer onderscheiden en dikwijls onbruikbaar was, zoo gingen de „Curd Factories” meestal te gronde. Zij hadden overeenkomst met de kaashandel-vennootschappen in Oostenrijk, Tyrol, Salzburg en Vorarlberg, die de kaas-geenootschappen vooraf gingen; deze kochten echter de gereede kazen van de kaasmakers en prepareerden ze verder voor de markt.

De eerste werkelijke melkvereniging werd in Noord-Amerika in 1851 door den farmer Williams opgericht in den staat New-York; langzamerhand volgden anderen zijn voorbeeld; in 1859 bestonden reeds in dien staat 21 factorijen, in 1862 waren er 81, in 1863 zag men reeds 111 en in 1864 waren er 216 nieuwe geenootschappen gevestigd, zoodat het eindelijk aan de onmisbare grondstof begon te ontbreken en de toenemingen der vereenigingen dus achterbleef.

Maar de goede zaken, die deze factorijen allen zonder uitzondering deden, waren al te uitlokkend om niet voor velen begeerlijk te worden; met groote energie begon men de voorraad melkvee uit te breiden, zoodat men uit Engeland en Nederland duizende koeijen liet komen; toch konden de fabrieken in 1865 en 66 slechts met 98 vermeerderd worden, en dat alleen in den staat New-York.

Gemiddeld omvat zulk eene melk-vereeniging 400 a 500 koeijen; minstens werd in 1866 de melk van 200.000 koeijen door de vereenigingen verkocht. De „melkbeweging” heeft echter

1 Op te halen op <http://kranten.archiefalkmaar.nl/>

inmiddels een groot gebied beroerd, heeft zich over een groot deel van Amerika verbreid en is ook in Canada inheemsch geworden.

Het verslag van het departement landbouw te Washington over het jast 1870 zegt daarover: „In dit jaar zijn alleen in den staat New-York 200 nieuwe melk-vereenigingen tot stand gekomen. Eveneens zijn in 1870 deze genootschappen in Ohio, Illinois, Jowa en Wisconsin zoo talrijk ontstaan, dat hun getal in het laatste jaar verdubbeld is.

Van de boter-bereiding wendt men zich meer en meer af en legt zich uitsluitend op de kaas-fabrikatie toe. In de oude melkdistricten zijn er reeds vele kaasfabrieken, zoodat haar getal niet veel grooter kan worden. Men streeft er naar om den omvang der kaasmakerij te verminderen, zoodat het aanbrengen der melk tot den kortsten weg beperkt is. De in Midden- en Noord-New-York nieuw opgerigte fabrieken zien geheel af van de oude vereenigingen, maar trekken, als zij kunnen, de laatste afzonderlijke boerderijen aan zich.

In de staten van het Far-West heeft, ten gevolge der genootschappen, de kaasfabrikatie zulk eene vlugt genomen, dat het product reeds uitgevoerd wordt. Het getal der in 1870 nieuw opgerigte fabrieken wordt op een zesde van het geheel gesteld. Laatstelijk heeft men den grootsten hinderpaal, - dat de leden der vereenigingen dikwijls zeer ver van elkander wonen, waardoor het aanbrengen der melk naar de fabriek tijdroovend en kostbaar is, - door de oprigting van bij-fabrieken (Branche factory-system) gezocht te overwinnen. Er worden namelijk in kleinere, voor de melk van 250 á 300 koeijen ingerigte fabrieken de kazen zoover gereed gemaakt, dat zij zonder schade naar de centraal-fabriek kunnen gebragt worden, waar ze in de kaaskelders gezouten en verder behandeld worden, tot ze gereed zijn. (Datums en getallen zijn ontleend aan eene voordragt van den secretaris van de landbouwmaatschappij in Engeland, gehouden in de Society of Arts te Londen.)

(Friesche Crt.)

Zie ook bij 1872 en 1873 over dit onderwerp